

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень практики Суду № 103

Грудень 2007

Dickson проти Сполученого Королівства - 44362/04

Рішення від 04.12.2007 [ВП]

Стаття 8

Стаття 8-1

Повага до сімейного життя

Повага до приватного життя

Відмова у забезпеченні умов для здійснення штучного запліднення, аби надати ув'язненому можливість зачати дитину: *порушення*

Факти: заявниками були чоловік та дружина, які зустрілися через мережу тюремної переписки під час відбування тюремних покарань. Чоловік був визнаний винним у вбивстві і не міг вийти на волю до 2009 року. У нього немає дітей. Його дружина закінчила відбування покарання та має трьох дітей від інших стосунків. Заявники клопотали про забезпечення для них умов для здійснення штучного запліднення, аби вони змогли зачати дитину, стверджуючи, що інакше це буде неможливо, враховуючи найближчу дату звільнення чоловіка (2009 рік) та вік дружини (народилася в 1958 році). Державний секретар відхилив їхнє клопотання, пояснивши, що згідно з його загальною політикою, клопотання про здійснення штучного запліднення задовольнялись лише за «виняткових обставин». Підставами для відмови було те, що стосунки заявників ніколи не були перевірені в нормальних умовах повсякденного життя, що не існувало достатніх умов для забезпечення дитини, яка може бути зачата, що мати і дитина матимуть лише обмежену мережу підтримки, і що батько дитини не буде присутнім у важливому періоді її дитинства. Також зазначалось, що якщо першому заявникові дозволять зачати дитину за допомогою штучного запліднення під час його перебування у в'язниці, то існуватиме законна суспільна занепокоєність щодо обходу

каральних та стримуючих елементів, які стосувались покарання першого заявника. Заявники безуспішно оскаржували це рішення.

Право: стаття 8 була застосовна, тому що відмова у забезпеченні умов для здійснення штучного запліднення стосувалась приватного і сімейного життя заявників, яке включало право на повагу до їхнього рішення стати генетичними батьками. Права за Конвенцією зберігались під час тюремного ув'язнення, а тому будь-яке обмеження повинне було бути виправдане - або тому що воно було необхідним та неминучим наслідком позбавлення волі, або тому що існував належний зв'язок між обмеженням та обставинами ув'язненого. Обмеження не могло ґрунтуватись виключно на тому, що могло образити суспільну думку. Основне питання полягало в тому, чи був забезпечений справедливий баланс між конкуруючими суспільними та приватними інтересами.

(а) *Конкуруючі інтереси* - що стосується інтересів заявників, то на національному рівні було встановлено, що штучне запліднення було єдиною реальною надією заявників на народження їхньої спільної дитини, враховуючи вік дружини та дату звільнення чоловіка. Було очевидно, що це питання мало для них вкрай важливе значення. Уряд навів три пояснення політики, а саме: втрата можливості мати дітей була неминучим і необхідним наслідком позбавлення волі; суспільна довіра до пенітенціарної системи буде підірвана, якщо ув'язнені, винні у скоєнні тяжких злочинів, матимуть можливість зачаття дітей; а тривала відсутність одного з батьків матиме негативний вплив як на дитину, так і на суспільство в цілому. Стосовно першого аргументу Суд зазначив, що хоча відсутність можливості зачати дитину була наслідком позбавлення волі, вона не була неминучою, оскільки не було зазначено, що забезпечення умов для здійснення штучного запліднення призвело б до будь-яких проблем із безпекою або накладало б на державу будь-які значні адміністративні або фінансові вимоги. Що стосується питання довіри населення до пенітенціарної системи, то Суд, хоч і погоджуючись, що покарання було однією з цілей позбавлення волі, наголосив на еволюції в європейській пенітенціарній політиці в сторону збільшення відносної важливості реабілітаційної цілі позбавлення волі, особливо наприкінці тривалого тюремного ув'язнення. Нарешті, хоча у держави й існувало зобов'язання забезпечити ефективний захист дітей, воно не могло йти настільки далеко, щоб запобігти батькам спробувати зачати за обставин, подібних до справи заявників, тим більше враховуючи, що дружина перебувала на волі і могла б доглядати за дитиною, допоки її чоловіка не буде звільнено.

(b) *Забезпечення балансу між конкуруючими інтересами та свобода розсуду* - це була сфера, в якій держави-учасниці користувалися широкою свободою розсуду, оскільки хоча Суд і схвалив еволюцію в кількох європейських країнах щодо подружніх побачень, які могли усунути необхідність в забезпеченні умов для здійснення штучного запліднення, він ще не витлумачив Конвенцію таким чином, щоб вона вимагала від держав-учасниць забезпечити такі візиту. Тим не менш, встановлена політика в дійсності виключала будь-яке реальне зважування конкуруючих індивідуальних та суспільних інтересів і перешкоджала здійсненню необхідної оцінки пропорційності обмеження в кожному конкретному випадку. Зокрема, вона ставила на заявників тягар непомірно високої «винятковості» для штучного запліднення, оскільки вони повинні були довести, що незабезпечення умов для здійснення штучного запліднення може запобігти зачаттю взагалі, і що обставини їхньої справи були «винятковими» у розумінні певних критеріїв. Таким чином, політика встановлювала настільки високий поріг, що вона не дозволяла збалансувати конкуруючі інтереси або оцінити пропорційність

обмеження, здійсненого Державним секретарем або національними судами. Також не вбачалось, що таке балансування або оцінка пропорційності були проведені під час встановлення політики. Той факт, що вона могла вплинути лише на кілька осіб, не мав ніякого значення. Відсутність такої оцінки слід розглядати як таку, що виходить за будь-яку прийнятну свободу розсуду, не забезпечуючи справедливого балансу між конкуруючими суспільними та приватними інтересами.

Висновок: порушення (дванадцять голосів проти п'яти).

Стаття 41 - 5000 євро на двох у відшкодування моральної шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це коротке викладення рішення, зроблене Секретаріатом, не є
зобов'язальним для Суду.

Натисніть тут для доступу до Інформаційних бюлетенів з практики Суду:
[Case-Law Information Notes](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe

(www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int